

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alijäämän kattamisen periaate jäsenkuntien kesken

KH 19.09.2022 § 336
1400/02.06.01.03/2021

Valmistelija

Kaupunginjohtaja Jukka Kujala, 040 132 0403

Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalvelujen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän valtuusto on käsitellyt vuoden 2021 muutetun tilinpäätöksen kokouksessaan 30.8.2022. Sairaanhoitopiiri on muuttanut kertyneiden alijäämien kattamista siten, että alijäämät tullaan laskuttamaan jäsenkunnilta vuoden 2022 loppuun mennessä. Keväällä päätetty alijäämien kattaminen kuntayhtymän peruspääomaa alentamalla on peruttu.

Voimaanpanolain 33 §:n mukaan kuntayhtymien jäsenkuntien on katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä kuntalain (410/2015) säännösten mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle. Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalvelujen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän perussopimuksen mukaan kuntayhtymä vastaa ensisijaisesti omista veloista ja velvoitteistaan. Jäsenkunnan osuus kuntayhtymän varoihin sekä vastuu veloista ja velvoitteista määräytyvät peruspääoman jäsenkuntaosuuksien suhteessa.

Kemin kaupunginhallitus on päättänyt esittää 15.08.2022 (229 §) Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin hallitukselle ja edelleen yhtymän valtuustolle ja sairaanhoitopiirin jäsenkunnille alijäämän kattamista perussopimuksen 16 § 1 momentista poiketen. Kemin esityksen mukaan sairaanhoitopiirin alijäämä katettaisiin jäsenkuntia tasapuolisesti, yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevalla tavalla kuten muussakin sairaanhoitopiirin kustannusten jaossa on toimittu. Lähtökohta on, että vakiintuneen käytännön mukaisesti kukin jäsenkunta vastaa omista kustannuksistaan.

Länsi-Pohjan sosiaali- ja terveystalvelujen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän hallitus on päättänyt 30.8.2022 (120 §), että kustannustenjako on jäsenkuntien kesken neuvoteltava asia. Yhtymähallitus toivoo kuntien pääsevät yhteisymmärrykseen kustannusten jaosta alijäämän kattamisessa. Asia käsitellään kuntien päätöksentekoaikoina ja omistajaohjauksen neuvottelukunnassa. Yhtymähallitus ei ota päätöksessään kantaa kustannustenjaon periaatteisiin.

Sairaanhoitopiirin perussopimuksessa ei ole varsinaista säännöstä tilanteeseen, jossa kuntayhtymä siirtyy osaksi hyvinvointialuetta ja lainsäädäntö edellyttää alijäämän kattamista ennen tätä. LPSHP:n perussopimuksen muutoksen yhteydessä on perussopimukseen lisätty alijäämien kattamisperuste kuntalain 119 §:n 2 momentin mukaisessa tilanteessa:

17 § Alijäämän kattaminen kuntalain 119 §:n 2 momentin mukaisessa tilanteessa

Mikäli jäsenkunnat eivät ole hyväksyneet kuntalain 119 §:n 2 momentissa tarkoitettua selvityshenkilön tekemää ehdotusta alijäämien kattamisesta kuntalain 57 §:ssä säädetyllä tavalla, jäsenkunnat vastaavat alijäämän kattamisesta tilinpäätösvuoden ja sitä edeltävän kahden vuoden mukaisen kuntalaskutuksen

mukaisesti.

Kemin kaupungin esityksen mukaan nyt katettavana olevaan alijäämään summataan kolmen vuoden suoriteperusteinen laskutus kunnittain, josta saadulla keskiarvolla syntynyt alijäämä laskutettaisiin.

LPSHP:n vasta vuoden voimassa olleessa perussopimuksen 16 §:ssä, jäsenkuntien osuudet ja vastuut, kuitenkin todetaan, että jäsenkunnan osuus kuntayhtymän varoihin sekä vastuu veloista ja velvoitteista määräytyvät peruspääoman jäsenkuntaosuuksien suhteessa. Tämä pykälä on jätetty 1.8.2021 voimaan tulleeseen perussopimukseen, siitä huolimatta, että tiedossa oli jo tuossa vaiheessa se seikka, että laki sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansäilyttämisestä hyväksyttiin jo aikaisemmin 1.7.2021. Voimaansäilyttämisessä selvästi todetaan, että kuntayhtymien on katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä kuntalain (410/2015) säännösten mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle.

Kun LPSHP:n 1.8.2021 voimaantullut perussopimus hyväksyttiin, niin silloin oli jo tiedossa, että Kuntalain 110 § edellyttämää neljän vuoden talouden tapapainottamissuunnitelmaa ei ehditä toteuttaa, koska voimaansäilyttämislain 33 § ja sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtyminen Lapin hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen ei tätä mahdollista, eikä mahdollisesti sitä seuraavaa 119 §:n mukaista arviointimenettelyä kuntayhtymässä. Vaikka edellä mainittu kirjaus perussopimuksen 17 §:ään on otettu, sillä ei tässä tilanteessa ole merkitystä, koska tuossa pykälässä kuvattu menettely ei sovellu nyt käsillä olevaan tilanteeseen eli kuntayhtymän siirtymiseen hyvinvointialueelle.

Kemin kaupungin esitys kuntayhtymän alijäämän kattamisesta perussopimuksesta poiketen perustuu jäsenkuntien tasapuoliseen, yhdenvertaiseen ja oikeudenmukaiseen kohteluun. Kemin esitystä pohdittaessa Tornio haluaa vastaavasti nostaa esille keskussairaalan aluetaloudellisen vaikutuksen sairaalan vaikutusalueella, mikä kohdentuu mitä suurimmassa määrin sairaalan sijaintikuntaan.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Kujala Jukka
Päätösehdotus	Tornio katsoo, että Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alijäämä tulee kattaa kuntayhtymän perussopimuksen 16 §:n mukaisesti.
Päätös	Jari Hast (aluehallituksen jäsen) ja Antti Kaarlela (aluehallituksen 1. vpj.) poistuivat esteellisinä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi. Hyväksyttiin.
